

ELS VALORS SOCIALS DEL FET CASTELLER

El fet casteller: una tradició amb capacitat d'adaptació

El fet casteller, amb més de dos-cents anys d'història, té el seu origen a Valls i s'ha estès progressivament arreu del país com a una manifestació festiva més de la cultura popular catalana d'arrel tradicional. Els castells es construeixen sobre la base de l'esforç i la coordinació d'un conjunt de persones que d'una manera lliure s'agrupen en diferents colles, en les quals la cultura, la tradició, la identitat i l'amistat fan de nexa d'unió. El fet casteller i les colles som el resultat d'una evolució que ens ha permès, tot preservant els nostres senyals d'identitat, d'adaptar-nos amb èxit a la societat catalana contemporània, superant al llarg de la història tot tipus d'avatars.

Les colles castelleres som conscients de l'acceptació que el fet casteller té en la societat catalana, de l'alt grau d'identificació col·lectiva que els castells, convertits en símbol de la nostra cultura, han assolit i de la responsabilitat que assumim com a conseqüència del seu reconeixement com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat per part de la UNESCO. En conseqüència, les colles, quan prenguem decisions, també haurem de tenir en compte els punts de vista d'aquestes persones que s'identifiquen amb el que fem i amb els valors que representem. D'altra manera, podríem posar en risc, per qüestions circumstancials, la consideració que tant ens ha costat de guanyar.

Caracterització del fet casteller i dels seus valors

Els castells constitueixen una activitat col·lectiva que es desenvolupa en un espai públic a través de l'esforç coordinat d'un conjunt de persones organitzades en el si d'una colla castellera, abillades amb vestits identificadors, les quals enlairen, al so d'una música tradicional coneguda com el toc de castell, unes construccions humanes de característiques predeterminades, que requereixen habilitat pràctica i preparació, i que serveixen per expressar

una aspiració col·lectiva materialitzada en un ambient festiu i promouen una comunió basada en uns sentiments compartits pels castellers i el públic present a l'actuació.

Les colles castelleres facilitem un tipus de lleure no consumista comú a les manifestacions de la cultura popular d'arrel tradicional de Catalunya. Pertànyer a una colla castellera propicia la participació directa i activa en la festa, i ofereix una alternativa a altres propostes de lleure contemporànies que únicament ofereixen un paper de mers espectadors/consumidors.

Les colles castellers som obertes i inclusives, i desenvolupem una activitat on tothom és necessari perquè tothom hi pot aportar alguna cosa sense que es doni cap tipus de diferenciació per raó de gènere, edat, condició social, raça, origen i creences polítiques i religioses. Per tot plegat, les colles castelleres constituïm espais de convivència i comunicació plural i intergeneracional, oferim una oportunitat única per al lleure familiar i fomentem relacions interpersonals de gran valor formatiu, sobretot per als més petits.

Les colles castellers hem esdevingut espais de solidaritat, cohesió social i integració, especialment de persones nouvingudes, a les quals oferim la possibilitat de relacionar-se, comprendre millor els trets propis i els costums de la societat catalana i participar activament en el manteniment d'una activitat vinculada a la cultura popular i tradicional del nostre país. D'aquesta manera, l'activitat castellera reforça l'arrelament dels castellers i dels afeccionats al fet casteller a un país amb unes tradicions i unes maneres de fer pròpies.

Les colles castelleres fomentem un model associatiu obert, participatiu i democràtic, que es fonamenta en la lliure pertinença al col·lectiu, la renovació freqüent dels seus components, la lliure elecció dels seus dirigents, la permanent necessitat del suport col·lectiu a aquests dirigents per al desenvolupament de la seva acció, la necessitat d'implicació de tot el col·lectiu per a l'assoliment dels objectius fixats i l'obertura a noves idees i maneres de fer per facilitar la progressió de les respectives colles. D'aquesta manera, les colles castelleres tenim la voluntat de reforçar un model democràtic de la nostra societat fonamentat en la formació de persones compromeses activament en l'avenir col·lectiu.

Les colles castelleres, a través de la convivència i de les fites col·lectives, possibiliten l'establiment d'un lligam personal de lleialtat i identificació del casteller envers la seva colla, que va més enllà dels efímers moments de triomf o de crisi, amb la particularitat que aquests últims són vistos, en la majoria de casos, com una oportunitat per superar-se a través de la intensificació del treball.

El fet casteller, per la seva pròpia naturalesa, treballa i desenvolupa un ventall amplíssim de valors, que es fa molt difícil de trobar aplegats en una sola activitat associativa. Entre aquests valors cal assenyalar:

- el treball en equip,
- les relacions interpersonals,
- el compromís personal envers la resta del col·lectiu,
- la tolerància i el respecte a la diferència
- la solidaritat personal i també col·lectiva, més enllà de l'activitat castellera,
- l'autoestima i la confiança envers els companys,
- la capacitat de comunicar-se,
- la importància de l'esforç personal per assolir un objectiu,
- el treball ben fet,
- l'esperit de superació,
- la lliure acceptació de la tasca assignada i l'autodisciplina, i
- la importància de les fites col·lectives, perquè en els castells no hi ha resultat ni avaluació individual, i pel fet de ser una activitat on tothom és necessari però ningú és imprescindible.

En definitiva, les colles castelleres promovem el civisme, principalment perquè fomentem i posem de manifest un conjunt de valors humans que haurien de ser fonamentals en la nostra societat. Tots aquests valors tenen un alt contingut pedagògic, especialment per a la canalla, ja que els més petits es troben en un moment clau per a la seva formació com a persones i com a ciutadans. Així doncs, considerem que l'activitat castellera és un bon exemple dels resultats positius que té l'aplicació pràctica de molts d'aquests valors no només per aquells que hi

participem activament, sinó per a tothom que té l'oportunitat de veure i de conèixer el treball que desenvolupem.

Les colles castelleres ens comprometem amb els nostres castellers i la nostra societat

Les colles castelleres estem compromeses amb els nostres castellers, no tan sols vetllant per l'observança dels valors que ens són propis, sinó també adoptant i cercant continuadament mesures per a la millora de la seguretat activa i passiva que minimitzin el risc de l'activitat castellera.

Les colles castelleres estem decidides a mantenir i a desenvolupar els vincles d'identificació amb el municipi o el barri on ens trobem arrelades, portant amb orgull i responsabilitat el seu nom, projectant la seva imatge i el seu caràcter arreu, dinamitzant el teixit social i associatiu del seu entorn, i integrant-nos en la seva tradició festiva.

Les colles castelleres, conscients que la rivalitat és una realitat que ha contribuït al desenvolupament del fet casteller, manifestem també que això no ha de ser un obstacle perquè les nostres relacions es regeixin pels principis del respecte mutu, la cordialitat, la solidaritat i la cooperació. Amb l'objectiu de mantenir la bona imatge del fet casteller i de continuar preservant aquesta tradició, les colles castelleres ens comprometem a seguir col·laborant a nivell institucional en totes aquelles qüestions que són d'interès comú.

Les colles castelleres considerem necessari mantenir i potenciar una bona entesa i col·laboració amb el conjunt d'agrupacions que treballen en l'àmbit de la cultura popular i tradicional catalana, de manera que permeti potenciar-nos mútuament en el marc de la festa i enfortir el conjunt de les manifestacions que formen aquesta realitat.

Les colles castelleres, conscients que els castells ja no són patrimoni exclusiu de les colles, sinó que són símbol del país i aglutinadors de tota una sèrie de valors universals reconeguts per l'UNESCO, declarem la nostra voluntat inequívoca de seguir treballant responsablement

de manera individual i col·lectiva en el manteniment i desenvolupament d'aquesta manifestació de la nostra cultura popular d'arrel tradicional, així com dels valors propis que la sustenten i del seu caràcter simbòlic:

- adoptant les decisions necessàries per garantir el respecte i el desenvolupament dels valors propis del fet casteller;
- difonent la seva realitat i la seva història, els valors que atresoren i els trets específics que fan dels castells una activitat singular i diferenciada;
- assajant de manera metòdica i rigorosa, i adoptant en tot moment les decisions que permetin garantir la seguretat dels nostres castellers; és a dir, reflectint el tarannà responsable i assenyat del fet casteller;
- estant oberts a aquelles innovacions que permetin reforçar i desenvolupar l'activitat castellera, vetllant en tot moment per la preservació dels valors abans esmentats;
- procurant adaptar les nostres actuacions als hàbits del públic i a les singularitats de les diferents festes;
- reafirmant el compromís d'actuació conjunta de les colles en la recerca i l'adopció de mesures en matèria de seguretat;
- garantint l'amateurisme del casteller;
- assegurant el manteniment de les colles amb una gestió responsable i sostenible; cercant fórmules de finançament que no ofereixin una imatge mercantil de les colles, que no desvirtuïn el caràcter simbòlic del fet casteller i que no afectin la seva participació en les activitats festives tradicionals que li són pròpies;
- oferint una imatge de col·lectiu cohesionat, que treballa conjuntament en la defensa del valor simbòlic del fet casteller i en el manteniment d'aquesta manifestació.

(Document aprovat per l'assemblea de la CCCC el 24 de març de 2012)